

א מיי פ"ב מהל' שבתא
עשור הלא' סגנ לאון
סה טושי"ע אר"ח פי' מרוב
מב ב מיי פ"ח מהל' אבות
ה גומלה הלכה י:
בג ג ד מיי פ"ב מהל'
שבתא עשור הלכה ז
סגנ לאון סט טושי"ע אר"ח
פי' מרוב סגנ ב:
מד ה מיי ש"ן טושי"ע סט
ספ"י ו:
מה ז ד מיי פ"י מהל'
מנומת הל' ח:

מוסף רש"י

ציר שעל גבי ירק. משקה
היולא מן הירק, ל"א זיר
ממש שחי מטבילין מלכלין
צליה מצטרף לככותבת.
ואשי"א ללא קרימ, כיון דכדיה
אכל מיתבד אכלי הוא (וחוין
ק. ה). האוכל אכילה גסה
ביורה"כ פטור. ללא עכר על
אשר לא תעונה, שאף זו עניני
הוא, שמוקף את עמלו (במות
ח. ה). כי יאכל פרט למזיק.
מחומה של כהן, אפילו אכילה,
שאינו מושג ממש אלא קנן
שלא מוקף (פסחים כג.)
שלא שפך אוכלין או משקין
של תרומה ולא נטעה מהן
שאינו חייב (מנחות יט.).

רבינו חננאל

ואסיקנא כי איתיהל בעוג
מלך הבשן איתשיל. ודמלא
לוגמיו יתר מרביעית, הדוח
ליה בית הייל לקולא.
ואקשינן מאי שנא אכילה
דכדלי עלמא בשניעורא דתא
ככותבת, ושבתיה שיעורא
דכל חד וחד כמלא לוגמיו
דיריה. ושניין קים להו לרבנן
דבשתייה דכל חד לא
מיתביה דעתיה אלא כמלא
לוגמא דיריה, אבל בדחבריה
לא, ובאכילה ככותבת כולי
עלמא מיתביה דעתיה, מיהו
לכולי עלמא טובא, לעוג מלך
פי' פרס חצי חלה שהיא
(א) כל האוכלין ככותבתין
לפסול את הגוריה בכחצי פרס.
כלומר, אם אכל מעט לחם
טמא ומעט בשר טמא, אם
יש בשניהם שיעור חצי פרס
מטמא גופו מלוכל תרומה וזו
היא טומאת גיורת. ועל זה
ההקף רבינא אמר שהה
מתחילת אכילתו נותר או
פיגול שאיננו כותב אלא
מעט מעט עד שהשלימו
לכותב בשיעור פרס, ניצטרפו
כל האכילות וחייב, ואם שהה
יותר מן מצטרפין אלא
בטל המיעוט במיעוטו,
ואכילה אוכלין טמאין חצי
פרס מעט מעט כשיעור
שהיות אכילת פרס מצטרפין
ומטמא הגוף, ואם הוא
[שיעור] שיהיה יותר מזה
בטלו האוכלין, וכי שיעור
אחד לכותב שיעור אחד לחצי
פרס. ופריך ליה רב פפא הנה
לטומאת גיורת דמדרבנן היא
לפיכך מקילין בה, והאי קרא
דכתיב אל תטמאו בהם
ונטמאתם בהם, מיכן לטומאת
גיורת מן התורה, טומאת
גיורת מדרבנן היא וקרא

אסמכתא בעלמא. אמר רב פפא
דאינו מכל אומצא מכלתא מצטרף.
וכל שכן שאר אוכלין שמצטרפין.
ואם אכל ממנו מאכל הרבה מעט
עד שהשלים לככותבת חייב, וכן ציר שעל ירק
מצטרף, מהו דתימא משקה הוא,
קמ"ל כל אכשורי אוכלא אוכלא
הוא. אבל אכל אכילה גסה
ביום הכפורים דהוא מצטרף ממה
שאל הרבה ומוסיף על מנהגו פטור,
מאי טעמא אשר לא תעונה כתיב,
וזה אכילתו עינו הוא. איש כי יאכל פרט
למזיק, כגון

(א) נראה דחזק כן אהי מיות ואולי
דר"ל דככר הוה פלגי מנאי עניוין דף
פכ ע"ב ע"ש.

האובא אכילה גסה ביום הכפורים
פטור. והא דלמרינן בנייר (בג. א.)
[א] וביאריות [ג.] גבי שני בני אדם
שלו פסחין אחד אכלו לשם מצוה,
זה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים
יעלו בהם. א"ל ר"ל האי רשע קרית
ליה, נהי דלא עבד מצוה מן
המוצאת מצוה מיהא עבד, אלמא
אכילה גסה שמה אכילה. ואומר
רבינו שיש חילוק באכילות שיש
אכילה גסה לכל כק. מ"כ.

וגרורת גדולה מכזית כדמוכה
זר"פ המלניע (שבת דף סא.) כדפרשינן
לעיל וא"כ היכי אמרינן בכריתות
פרק אמרו לו (דף יד:) גבי יש
אוכל אכילה אחת דאין בית
הבליעה ממזיק יותר משני זיתים
ואור"י דנהי דקיימא לן כר' שמעון
בזה דכביצה לטמא טומאת אוכלין
בשמי

כי אתשיל בעוג מלך הבשן
אתשיל דהו ליה בית שמאי
לחומרא מתקיף לה ר' זירא
מ"ש אכילה דכל חד וחד
בככותבת ומ"ש שתיה דכל
חד וחד ב"בדידה א"ל אביי (ב)
קים להו לרבנן בככותבת
דבהכי מיתבא דעתיה בשתיה
לא מיתבא לא מיתבא בשתיה
בדידה מיתבא דעתיה בדחבריה
לא מיתבא דעתיה מתקיף לה רבי
זירא וכל העולם כולו בככותבת
ועוג מלך הבשן בככותבת א"ל
אביי קים להו לרבנן דבהכי
מיתבא דעתיה בציר מהכי לא
מיתבא דעתיה מיהו כולי עלמא
טובא ועוג מלך הבשן פורתא
מתקיף לה רבי זירא בשר שמן
בככותבת ולולבי גפנים
בככותבת א"ל אביי קים להו
לרבנן דבהכי מיתבא דעתיה
מיהו כולי דבהכי מיתבא דעתיה
בציר מהכי לא מיתבא דעתיה
מיהו כולי דעתיה מיהו בשר
שמן טובא ולולבי גפנים פורתא
מתקיף לה רבא כזית בכדי
אכילה פרס וכותבת בכדי
אכילה פרס א"ל אביי קים להו
לרבנן דבהכי מיתבא דעתיה
במפי מהכי לא מיתבא דעתיה
מיהו כולי דעתיה מתקיף לה רבא
(בככותבת) בכדי אכילה פרס (ג)
חצי פרס בכדי אכילה פרס א"ל רב
פפא יהנהג לטומאת גוויה דלאו
דאורייתא היא ומי אמר רב פפא
הכי והכתיב ו'לא תטמאו בהם
ונטמאתם בהם וא"ר פפא מכאן
שטומאת גוויה דאורייתא *מדרבנן
וקרא אסמכתא בעלמא: כל
האוכלין: א"ר פפא יאכל אומצא
ומילתא מצטרף ואע"ג דלאו
אכילה היא כיון דאכלי איניש
מצטרפין אמר ריש לקיש *ציר
שעל גבי ירק מצטרף לככותבת
ביוה"כ פשיטא מהו דתימא משקה
הוא קמ"ל כל אכשורי אוכלא
אוכלא הוא אמר ריש לקיש *הא
אוכל גסה ביוה"כ פטור מ"מ²
אשר לא תעונה כתיב פרט למזיק
א"ר ירמיה אמר ר"ל יזר שאכל
תרומה אכילה גסה משלם את
הקרן ואינו משלם את החומש
כ"י יאכל *פרט למזיק אמר רבי
ירמיה אמר רבי יוחנן

שכוסים אומצא ומילתא. שעליה:
אכשורי אוכלא. משקה הבא
למתק את האוכל אוכלא:
הוא: אכילה גסה. שאכל לילי
יום הכפורים על אכילה גסה
היתה ושלם להנאה: פרט למזיק.
לזה שאינו מצטל ממנו שום
עניו על ידי אכילה זו אלא
מזיק הוא את האוכלין ואת
עמלו: זר שאכל תרומה. בשוגג
שחייבו הכתוב תשלומי קרן
וחומש פטור אם אכלה על
השבע: פרט למזיק. את
התרומה: שכוסים

אמרו רב פפא אומצא ומילתא
דעלה, מצטרפין לככותבת, אע"ג
דמלחא לבה לאו מאכל הוא, כיון
דאורחא דאינו מכל אומצא
מכלתא מצטרף. וכל שכן שאר
אוכלין שמצטרפין. ואם אכל
ממנו מאכל הרבה מעט עד
שהשלים לככותבת חייב, וכן ציר
שעל ירק מצטרף, מהו דתימא
משקה הוא, קמ"ל כל אכשורי
אוכלא אוכלא הוא. אבל אכל
אכילה גסה ביום הכפורים
דהוא מצטרף ממה שאל הרבה
ומוסיף על מנהגו פטור, מאי
טעמא אשר לא תעונה כתיב, וזה
אכילתו עינו הוא. איש כי יאכל
פרט למזיק, כגון

(א) נראה דחזק כן אהי מיות
ואולי דר"ל דככר הוה פלגי מנאי
עניוין דף פכ ע"ב ע"ש.

האובא אכילה גסה ביום הכפורים
פטור. והא דלמרינן בנייר (בג. א.)
[א] וביאריות [ג.] גבי שני בני אדם
שלו פסחין אחד אכלו לשם מצוה,
זה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים
יעלו בהם. א"ל ר"ל האי רשע קרית
ליה, נהי דלא עבד מצוה מן
המוצאת מצוה מיהא עבד, אלמא
אכילה גסה שמה אכילה. ואומר
רבינו שיש חילוק באכילות שיש
אכילה גסה לכל כק. מ"כ.

זי איששיל. צדי מדרשא
הך דלעיל כמה ישתה ויהא חייב
לענין עוג מלך הבשן כלומר
לענין אדם כענקים איתשיל
והו להו צית שמאי לחומרא
דמחייבי צרביעית: כזית בכדי
אכילה פרס. קים לן (כריתות
דף דף יב:) ככל אותן אכסורין
ששיעורן כזית שאם שהה בין
תחילת אכילת השיעור לגמר
אכילתו יותר מכדי אכילת פרס
אין מצטרף עד שאכל כל השיעור
בזמן כדי שהיית סעודה והיא
אכילת חלי ככר ששיעורו צו
את העירוב שהיא מוון צ' סעודות
כדתנן ח' חזיה לצית המנוגע
שמה הכתוב שהייתו לטמא
בגדים כשיעור אכילה: ככותבת
בכדי אכילה פרס. נתמיה יוס
הכפורים ששיעור אכילתו
בכותבת אף הוא שיעור פרס
(ג) לירוף אכילתו בכדי אכילת פרס
ואם שהה יותר מאלו אין מצטרף
ופטור והא כיון ששיעורו גדול
צני שהי' טפי לירוף אכילתו והשתא
קולא דפטרי ליה: צנפי מהכי.
אם שהה יותר מיכן לא מיתבא
דעתיה ויהי"כ ציישוו הדעת
תליא מילתא דכתיב אשר לא
תעונה (ויקרא טו): חלי פרס.
שיעורו לפסול את הגוויה לאוכלין
טמאין חלי פרס נפסל גופו
מלאכול בתרומה וחלי פרס
שיעור גדול הוא כשמי ציליס
שחוקות כדאמר' צעירוצין (דף
פג.) ואף ביה משוינן שהיית
צירופו בכדי אכילת פרס ומו
לא (ו) כיון דשיעורא רבה הוא
צנפי מהכי ליעטרף: הנה לטומאת
גוויה דלאו דאורייתא. ח' חלי
רצנן צה: זל טמאוו צהס. גבי
אכילה כתיב ו'לא תשקו את
נפשותיכם דהיינו אכילה ולא
תטמאו צהס לא זו היא אזהרת
טומאה שהרי * אין ישראל
מוזהרין מליטמא דכתיב אמור
אל הכהנים וגו' (ויקרא כא)
* אין ישראל מוזהרין מליטמא
דכתיב כהנים מוזהרין ואין
ישראל מוזהרין אל אזהרת
אכילתו (ט) וכתיב ונטמאתם
צ' משמע שעל ידי אכילתו
טמאו: מכאן לטומאת גוויה.
על ידי אכילתו טמאו עמאין
דאורייתא: מדרבנן. דקרא
לאו לטומאה אחא שאין לך
דבר מוטמא אדם על ידי אכילה
אלא צעלמא. עוף טהור: אלא
אסמכתא צעלמא. ועיקר קרא
דרשינן צפרק אמר להם הממונה
(לעיל דף לג.) אדם מוטמא
עמלו מוטמא מוטמאין אותו
הרצה: צ' שוכוסים

אמרו רב פפא אומצא ומילתא
דעלה, מצטרפין לככותבת, אע"ג
דמלחא לבה לאו מאכל הוא, כיון
דאורחא דאינו מכל אומצא
מכלתא מצטרף. וכל שכן שאר
אוכלין שמצטרפין. ואם אכל
ממנו מאכל הרבה מעט עד
שהשלים לככותבת חייב, וכן ציר
שעל ירק מצטרף, מהו דתימא
משקה הוא, קמ"ל כל אכשורי
אוכלא אוכלא הוא. אבל אכל
אכילה גסה ביום הכפורים
דהוא מצטרף ממה שאל הרבה
ומוסיף על מנהגו פטור, מאי
טעמא אשר לא תעונה כתיב, וזה
אכילתו עינו הוא. איש כי יאכל
פרט למזיק, כגון

(א) נראה דחזק כן אהי מיות
ואולי דר"ל דככר הוה פלגי מנאי
עניוין דף פכ ע"ב ע"ש.

האובא אכילה גסה ביום הכפורים
פטור. והא דלמרינן בנייר (בג. א.)
[א] וביאריות [ג.] גבי שני בני אדם
שלו פסחין אחד אכלו לשם מצוה,
זה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים
יעלו בהם. א"ל ר"ל האי רשע קרית
ליה, נהי דלא עבד מצוה מן
המוצאת מצוה מיהא עבד, אלמא
אכילה גסה שמה אכילה. ואומר
רבינו שיש חילוק באכילות שיש
אכילה גסה לכל כק. מ"כ.

שכמותו כסדר המוקדם בפסוק
מוקדם לנכרה. אם כן הוה י"ה
מקור"י ב"ש ומוחומר" ב"ח. אכל
אי הוה מלא לוגמיו ממש או אולי
צ"ש לומר דהו יתר מרביעית.
ומכאן יש ללמוד דהא דלמרינן
בפסחים צפרק בתרא (קן, א.) גבי
קידוש ואם טעם מלא לוגמיו יאל,
היינו (דמלא) [כמלא] לוגמיו,
דכוס של צרקה אין לרין אלא
רביעית כדאמרין בשבת צ"פ
המוציא [ג. ע.]. ע"כ עטמור
קודם מדרבנן וקרא אסמכתא
בעלמא. מכאן הוה מציא רבינו
יעקב ראה גזירות גוויה אין זה
גזירה דהאכל אוכל ראשון דיי"ח
דבר דפ"ק דשבת (ד, א.) [ממעועט]
[מדטעין] תלמודא למימר דהא
הוה מן התורה וגזירה דיי"ח דבר
פשוט לכל דלעו כי אם דרבנן. ועוד
הארכתי צה הרבה בשבת ופ"ק
דעירובין וצפרק כ"ד משתתפין
[ג. פ.]. קמ"ל ב"ש אכשורי אוכלא
אוכלא הוא. ואשי"א לענין שאר
דברים משקה הוא כדאמרין
צפרק ערבי פסחים [קנו, א.] כל
שעיוולו צמשהק צריך נטילה
ידים. פי' יפי שכל הפוסל את
התרומה מטמא משקין להיות
תחילה [פרה פ"ח מ"ו] ומשעה
אפילו ציר ומוריס, מ"מ לענין יוס
הכפורים כל דבר אכילה אוכלא
הוא. צנפי מיהו חלי רשע קרית
ליה, נהי דלא עבד מצוה מן
המוצאת מצוה מיהא עבד, אלמא
אכילה גסה שמה אכילה. ואומר
רבינו שיש חילוק באכילות שיש
אכילה גסה לכל כק. מ"כ.

(א) ל"ל בית וכו' הערוך
צברן גויה א' (ג) חולין קכ.
(א) יבמות ד' (ד) נע"י מוס'
יבמות מ. ד"ה אכילה ומוס'
צ"ק ק. ד"ה אכילה ומוס' מיר
ג. ד"ה פסח ומוס' פסחים
קו: ד"ה דלמלא, (ה) [פסחים
ג. צ"ת ג. ט. מעילה יט. א.].
(ו) [עירובין פ. כ.]. (ז) [נע"י
מנובל יומר בתוס' סוטה ג.
ד"ה וכו' ספר הישר וכו'].

תורה אור השלם

1. אל תשקצו את
בפשתיכם בכל השרץ
השרץ ולא תטמאו בהם
ונטמאתם בהם: ויקרא יא מג
2. כי כל הפשע אשר לא
תצננה בצעכם היום הזה
ונקרתה מעמינו:
ויקרא כג כט
3. ואיש כי יאכל קדש
באגודה וירץ ויחשיבו עָלָיו
ותָּן לַבְּהוֹן אֶת הַקֹּדֶשׁ:
ויקרא כב יד

גליון הש"ס

גמ' מדרבנן וקרא אסמכתא
בעלמא. ע"י חולין דף לד
ע"כ מוס' ד"ה והשליש: פרס
רש"י ד"ה ולא תטמאו
כו' אין ישראל מוזהרים
מליטמא. תמוה לי הא גס
כסנין אין מוזהרין צ"פ אמור
רק בטומאת מת ולא בצרף:

הנהגות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה אבי
באכילה קים להו לרבנן:
(ב) שם בככותבת כדבי אכילת
פרס וחצי פרס בכדי:
(ג) רש"י ד"ה ככותבת כ"י אף
הוא שיעורו לצירוף אכילתו
כו' והשתא קולא הוה דפטרי
ליה: (ד) ד"ה חלי פרס כ"י
כדבי אכילת פרס ומו לא
דכוין דשיעורא: (ה) ד"ה
ולא טמאו כ"י אלא אזהרת
אכילתו הוא וכו' ונטמאתם:

תוס' ישנים

ועוד מאל שנה דלא מימי לה
לכולה מילתא דר' חנין כמו
שנפיק גריש עירובין וצפרק
קמא לטובה. ואלי ראינו לומר
דלא קיאו מידי דבבביות
שמעמ דלאכל אמורא דלית
ליה דהוה מלאורייתא ליה מנין
דקאמר התם רבי יתחק כל
ההוקדש צפסוקו (ז) [ומקדש
לנכרה, ופליגא דרבי חנין
דל"ר מנין כל הפסוק הזה]
לשיעורין נאמר כ"י וצדק
ומצטרף שיעורין מן מביצי,
שמעמ עלרבי מנין מיהא הוה
מן התורה, והא דפרין שיעורין
מיכתב כתיבי הוה היין דהוה
מני למיפוך הסמ מילתא אלא
לרבותא נקטיה, והא דלא
מסיים מילתיה דר' חנין, כיואל
זוה מליע בעהרל [יבמות עג,
א.] למייתי הסמ מילתא דר'
יתחק דרובו וליט מקפיד
עליהם [עליון כ"י וליט מביא
לנכרה, ואין רבנו מודה, דודאי
כולי עלמא אית להו דשיעורין
לא כתיבי, ומי"מ קאמר
בבביות דכיון דלאסמיניו
אקרא און לו ללמוד שם

שכמותו כסדר המוקדם בפסוק
מוקדם לנכרה. אם כן הוה י"ה
מקור"י ב"ש ומוחומר" ב"ח. אכל
אי הוה מלא לוגמיו ממש או אולי
צ"ש לומר דהו יתר מרביעית.
ומכאן יש ללמוד דהא דלמרינן
בפסחים צפרק בתרא (קן, א.) גבי
קידוש ואם טעם מלא לוגמיו יאל,
היינו (דמלא) [כמלא] לוגמיו,
דכוס של צרקה אין לרין אלא
רביעית כדאמרין בשבת צ"פ
המוציא [ג. ע.]. ע"כ עטמור
קודם מדרבנן וקרא אסמכתא
בעלמא. מכאן הוה מציא רבינו
יעקב ראה גזירות גוויה אין זה
גזירה דהאכל אוכל ראשון דיי"ח
דבר דפ"ק דשבת (ד, א.) [ממעועט]
[מדטעין] תלמודא למימר דהא
הוה מן התורה וגזירה דיי"ח דבר
פשוט לכל דלעו כי אם דרבנן. ועוד
הארכתי צה הרבה בשבת ופ"ק
דעירובין וצפרק כ"ד משתתפין
[ג. פ.]. קמ"ל ב"ש אכשורי אוכלא
אוכלא הוא. ואשי"א לענין שאר
דברים משקה הוא כדאמרין
צפרק ערבי פסחים [קנו, א.] כל
שעיוולו צמשהק צריך נטילה
ידים. פי' יפי שכל הפוסל את
התרומה מטמא משקין להיות
תחילה [פרה פ"ח מ"ו] ומשעה
אפילו ציר ומוריס, מ"מ לענין יוס
הכפורים כל דבר אכילה אוכלא
הוא. צנפי מיהו חלי רשע קרית
ליה, נהי דלא עבד מצוה מן
המוצאת מצוה מיהא עבד, אלמא
אכילה גסה שמה אכילה. ואומר
רבינו שיש חילוק באכילות שיש
אכילה גסה לכל כק. מ"כ.